

100 compellendo, quiddam si quidem in condemnatione...

101 Quod & eo corroboratur, namque fructus longe...

102 Insuper & pro hac parte expendo textum (qui in...

Sed nihilominus his non obstantibus, contrarium...

Nam restitutio est in pristinum statum repositio, seu...

103 num. 8. ubi quod res ideo non dicitur restituta, dum...

104 de expens. & meliora. c. 23. num. 55. dum dicit, quod de...

105 intelligenda est prout diximus, quando alias ex natu...

ra actionis, & de jure veniunt, & debeantur fructus...

Ratio autem, quae novit Bal. & si quaces, elegans...

quod in hac rem Prætor dixit, plenam habet signifi-

108 redintegratio, l. quod si minor, & restitutio, ff. de minor. l.

109 ff. si ibi restituit, non tantum qui corpus, sed etiam qui...

112 Et hac sic fulticia opinione tenent, ut exequutor...

106

107

108

109

110

111

112

113

restitutionem est condemnatus, licet de fructibus nullo...

114 Et licet in nostra principali resolutione Covar. ubi...

115 An verò quantum attinet, ut in sententia expressa...

116 An verò quantum attinet, ut in sententia expressa...

117 per Paul. Cast. in l. n. 1. C. quando probro. non esse necesse...

118 Nam verba temper recipiunt interpretationem, ac 126...

rem actori, ergo necessarîo supponit, ut verbum (refi-

120 Quibus sic suppositis, restat satisfaciendæ ad ea omnia...

121 in illo cap. quæ proveniunt à significatione verbi (major-

122 Et hinc est, ut ex verbis sententiæ non possimus ali-

123 Nam verba temper recipiunt interpretationem, ac 126...

127 *verba n. 3. ff. in l. quoties, ff. de verb. obligat.* debentque intelligi, & interpretari verba secundum naturam rei, & secundum dispositionem juris. Nata pluribus simul comprobans, *conf. 4. 16. n. 5. Tiraq. in l. si unquam, in fin. n. 1. usque ad. 10. C. de rever. dona. Petrus Surd. conf. 522.*

128 *n. 12. lib. 4. ib. imò ob subjectam materiam verba impropiantur, suppletur, & alterantur, etiam si sint pragnantia, & etiam si finis in materia strictè interpretationis; latè idem Tiraq. in l. si unquam, verbo, revocatur, n. 37. & 38. Everard. in loco ab subjecta materia, & facit quod scribit Goad. conf. 73. n. 73. vers. non obstat, & n. 14. 15. Rota novis. dec. 39. n. 9. p. 2. divers.*

129 Prout etiam in statutis quæ sunt stricti juris etiam verba generaliter prolata recipiunt interpretationem legalem. *Bal. conf. 67. quia factio oritur, col. 1. in fin. & vers. nec obstat si dicitur l. 3. ff. in l. fideiuss. §. prator ait. in fin. n. 7. ff. qui fatisf. cogan. Tiraq. de retr. act. conventio. gl. 2. §. 1. n. 9. in fi. vers. nam & hæc dicitio. Gratia. in discep. foren. 1. tom. c. 168. n. 14. Nec obstat illud aliud, quod ibi diximus, quod cum fructus non sint in sententia expressi, censentur omitti; quia respondetur, factis expressum dici, quod virtualiter, necessario ex verborum propria significatione in sententia continetur, ut dicitur in quest. seq. ad responsonem argumentorum, à num. 150. cum seqq. ubi plures congestimus doctrinas & sursum à num. 21.*

131 Sed ultimus nec obstat magis difficile, ex l. ex diversis §. ubi ff. de rei vindicat. quam pro contrario nostræ doctrinæ opinionis adducit Bertach. ubi supra d. verb. condemnatus n. 50. ad medium, sed non illi satisfacet, ego autem respondeo, quod in illo text. sententia non fuit lata per verbum (restituas,) nec in illa ejus mentio à iudice facta fuit, sed tantum declaravit actorem verum rei petite dominum, ut constet ex eodem text. ibi, & iudex sententia declaravit meum esse, &c. & nihil merum, ut addantur alia verba. quæ immediate sequuntur, ibi (debet etiam & de fructibus condemnare possessorem, &c.) ut sceler fieret, si iudex verbo (restituata) uteretur, nec obstant alia verba in fine posita ibi, alioquin (ut maritus ait) nec rem arbitrabitur iudex mihi restituat, &c. quæ cum videantur referri ad principium; scilicet, ad sententiam iudicis; demonstrant, verbo (restituata) usum fuisse iudicem in sententia, cui dupliciter respondetur, primò ut hæc ultima verba non recipiant ipsam sententiam quia clarè ex ea patet ut consultus refert, in ea non fuisse appositam, sed respiciunt eisdem sententiæ executionem, sole reddam clarior; est enim certi, & manifesti juris, ut in

132 actione reali, & similibus satis esse, actorem per sententiam iudicis, dominum rei petite declarari, l. Pompeii, §. sed bis ff. de procur. ubi B. & licet nec ullam, ff. de pet. hered. l. si uti §. quatuor ff. servitus vindicetur, & etiam ex ead. l. ex diverso in eodem §. ubi, & ibi etiam notat B. lata igitur hac sententia, ad illius executionem iudex jubere debet proprio præcepto ipso reo, ut rem actori restituat, ut in l. qui restit. ff. de rei vindic. ipse Jurisconsultus tenet, & post eum Accursius, & alii ibi & idem probatur in §. uti in rem, in l. de off. iudicis, elegantur valde Covarr. in lib. 1. var. resol. c. 3. sub n. 1. post medium, & sic sequitur manifestè, quod illa verba posita in fi. de §. ubi, ibi, nec rem arbitrabitur iudex, mihi restituat, &c. respiciunt executionem dumtaxat, & probant similia, quibus in idem utitur consultus in modo citat. l. qui restituere ibi, ex quibus arbitrato iudicis restituatur, &c.

133 Secundo etiam & rectè potest responderi, quia licet illa verba referantur, seu respiciant iudicis sententiam, non restituntur, tanquam in ea apposita expresse, sed tanquam necessariò apposita, & tanquam tacite, ac virtualiter subintellecta in illa; habet enim annexam condemnationem in se ad dimittendam rem, ita

ut possint possessores, cum quibus isthæc declaratio facta est, per viam brachii militaris expelli, ac si essent expresse, & specificè condemnati, ad illam dimittendam, restituendam & tradendam: optime, & latè Paul. Cast. *conf. 275. à prin. l. 3. Corn. conf. 302. licet in proposito. l. 3. idem Corn. conf. 220. l. 3. post prin. & verum conf. 262. pro evidentiâ lib. 4. Card. Tulc. pract. concl. tom. 7. littera S. concl. 122. n. 5. idem tenet Aym. conf. 79. n. 4. post alios loquens in sententia declarante dumtaxat bona esse hypothecata actori hypothecariarum intentanti, quia licet aliter non exprimat in ea, censetur condemnari reum ad illam relaxandum, sequitur Card. Tulc. ubi proximè n. 7. concl. 129. n. 14. licet contrarium tenent Alex. conf. 108. viso processu col. 1. l. 5. nostram etiam conclusionem tenet Paul. Cast. d. conf. 275. ad primum in prin. ubi latè prosequitur, & adducit plura exempla, inter quæ, & illud, quod si quis sententia declaratur debitor alicujus ex causa mutui, virtualiter censetur condemnatus ad restituendam quantitatem debitam Tulc. Card. d. concl. 122. n. 9. & ead. lit. S. concl. 126. n. 117.*

Hinc sententia, quæ declarat, in aliquem translatam esse possessionem ex tali tempore, ab illo videtur per necessariam consequentiam ad fructus condemnare, etiam si de illis mentio non fiat. *Paz. tract. 2. de tenu. 2. p. c. 73. n. 3.*

Hinc sententia, per quam declaratur, aliquid deberi simpliciter, licet non contineat expressam condemnationem, tacite tamen intelligitur; Corneus conf. 302. n. 6. col. 3. fol. 265. & conf. 220. n. 3. fol. 221. vol. 2.

Nam ex quo iudex declarat actorem verum rei dominum dumtaxat, necessario supponit, ut reus illo domino debeat restituere, ut probant eadem jura, & auctoritates modo citate, quia quando sententia aliquid necessariò supponit, ad illud se extendit, quia dicitur in ea expressum, latè diximus supra hoc c. 21. & magis in nostro proposito, facit elegans Pedem. dec. 64. Ozalc. per totam, ubi læso emptori rei agentis ex remedio l. 2. C. de restitu. mandatum fuit per sententiam, ut venditor precium receptum restituat, non autem fuit condemnatus actor ad rei restitutionem venditori, nihilominus iure ibi probatur, ac fuit declaratum, id tacite supponendum esse, & subintelligendum in sententia, de qua decis. nos supra n. 40. quod iterum ex eo corroboratur, quoniam quando sententia condemnatur quis ad restitutionem bonorum, resectis melioramentis, licet sit incerta, cum non dicat per quem sint restituenda; tamen intelligitur per eum cui bona sunt restituenda, quia ita juris intellectus suadet, Paul. Cast. *conf. 270. in princ. l. 2. Card. Tulc. pract. concl. tom. 7. littera S. concl. 126. n. 15. & ita interpretor & intelligo illum text. in d. §. ubi, quæ interpretatio est menti commendanda, quæ illi rectè quadrat, quia illud verbum (restituata) non retulit Consultus ibi tanquam expressum per iudicem in sententia, sed tanquam tacite subintellecctum à iudice, & à jure; alia autem & valde utilia hanc quæstionem tangentia videre poterit infra c. 14. vers. nunc autem queri potest an excessus repulio, &c. n. 136. cum pluribus seqq. quare concludendum est ut executor ad rei restitutionem datus, non excedat, si rei fructus restituere compellat, quamvis de eis in sententia expressa sit facta mentio.*

Rursus queri potest, an executor executorialium, quibus quis condemnatus est ad reddendam rationem administrationis ab eo petite, excedat, si facta calculatione illas extendat ad reliquorum solutionem, & compulsionem, illasque in eo, quod liquidatum deberi, constat, exequendo, si nihil de reliquorum solutione sit in executorialibus dictum, nec expressum, absque nova sententia, in quo quod excedat probatur, quoniam hic actus reddendi rationem duo continet capitula separata, scilicet rationem reddere, & reliqua

solvere, l. cum servus ff. de condit. & demonst. Afflic. decis. 157. n. 4. Aymon. conf. 231. n. 14. ergo succedit reg. l. Papinianus exul. ff. de min. & ut à leparatis non fiat illatio, nec fieri debeat hoc argumentum; quis est condemnatus, ad rationem reddendam, ergo censetur condemnatus, nec sententia debet extendi cum sit stricti juris, ex iis, quæ supra latius diximus.

Sed contrarium imò quod non excedat, dicendum venit, ex eo namque suo, quod quis ad reddendam rationem fuit condemnatus virtualiter, & ex necessaria consequentia, etiam censetur condemnatus ad reliquorum restitutionem, & solutionem nullo alio adminiculo interveniente, nec alia nova iudicis sententia expectata, ita probat text. elegans in leg. quamvis ff. de condit. & demonst. ibi, itaque cum servo lub hac conditione libertas detur, si rationes reddiderit, non hanc solam significationem habet, si cautiones, instrumentaque omnia actus sui exhibuerit hæredi, sed & si reliqua solverit, &c. per quem textum ita in terminis decisum fuisse in Senatu Neapol. testatur, & probat Matthæus de Afflic. in decis. 157. num. 2. Azeved. alios referens in leg. 22. tit. 6. libro 3. recopil. num. 9. Elcobar. de ratiociniis cap. 33. num. 19. & ut verissimam sententiam celebrat Damaud. in tract. de tutore cap. 7. n. 23. fol. 57. decisio G-nuenn. 209. numero 2. ubi refert. ita etiam in Genuesi Senatu pronuntiatum fuisse, & cum Afflic. ubi proximè hanc conclusionem sequitur Cardinalis Tulch. pract. conclusus tom. 7. littera S. concl. 129. num. 16. & iterum tom. 1. littera A. conclusus 210. à prin. & iterum ipse Franciscus Muñoz de Elcobar. in tract. de ratiociniis (qui loquitur in executorate cartæ executoriæ) c. 31. à num. 10. ubi etiam latius disputat: an jure Regio teneatur executor, priusquam exequatur, hoc reliquatum vulgo (alcance) dictum, debeat ipse rationes, & computa confirmare: in quo distinguunt inter executores mixtum, ut cum iste aliqualem saltem summariam cognitionem habeat, sit mixtus respectu calculationis, & liquidationis sententiæ, ideo ipse poterit confirmare, & tenebitur, quamvis si confirmationem omiserit, nihilominus suprema tribunalia de ea non curant, ad effectum annullandi executionem, sed de merito de meritis cujuslibet capituli, ac de ejus iustitia, vel iniustitia tractatur, & confirmando, vel revocando gravamina, causa terminatur, prout de quotidiana praxi testatur, quidquid in contrarium censet Gutier. in pract. quest. c. 37. n. fi.

Si verò in sententiæ executorialibus hoc sit etiam additum, ut quidquid liquidaverit exequatur, alia approbato, seu confirmato necessaria non est, siquidem post factam liquidationem exequendo in reliquato adimplet, (prout tenetur) suam commissionem. Idem etiam dicit Elcobar si sit merus executor, cujus commissioni hoc pariter addatur, quod quidem nunquam in nostro casu verificari potest, siquidem executor sententiæ, qui datus ad liquidationem reliquatum, non possit merus esse, quia habet causæ cognitionem summariam, cum datus sit ante omnem executionis liquidatam materiam, de quo nos latissime diximus supra hoc lib. 4. cap. 3. in prin. ex n. 4. cum seqq.

Nostra insuper principalis resolutio ex eo comprobatur, quoniam condemnatus per sententiam ad solvendum, potest liquidabitur per calculatorem, aut peritum, potest exequi in illo, quod factio calculo liquidum videbitur calculatori, & executori ex eo, quia hujusmodi articulus liquidationis habet seu incidens in executionem sententiæ, cujus quidem naturam assumit, cum virtualiter in sententia comprehendatur, & ideo liquidatum per calculatorem mandabitur executori, non secus ac si in ipsa sententia liquidatio expresse contineretur, latè conprobat Ozalc. in decis.

Pedem. 129. per totam, & de veriori opinione testatur post disputationem Muñoz de ratiociniis c. 33. n. 29. quem referens etiam sequitur Gratian. in discept. foren. c. 83. tom. 1. Ex quibus procul dubitendum censetur quod hoc casu nostræ quæstionis, reliqua via executiva virtute sententiæ, qua quis simpliciter fuit ad reddendam rationem condemnatus, agere, & condemnatum compellere, cum condemnatio solutionis reliquorum virtualiter, & de natura ipsius condemnationis pariter venire dicatur.

Nec his obstant in contrarium adducta, nempe cum sententia sit stricti juris, non debeat fieri lata interpretatio, maxime in separatis, cum non sit in sententia hoc expressum, quia respondetur, hoc esse satis in ea expressum, siquidem propria eorum verborum significatio, vis, ac natura hoc idem patiuntur, & virtualiter comprehendunt, ut probat text. in d. leg. quamvis, ibi, si rationes reddiderit, non hanc solam significationem habet, &c. nam in sententiis & aliis, quæ strictam interpretationem habent semper esse attendendam eam interpretationem, quæ à propria verborum significatione provenit, superius probavimus hoc c. proximè procedenti quæst. quibus sic suppositis, à n. 120. quia virtualiter comprehenditur in sententia.

Et insuper quoniam ea quæ virtualiter in sententia comprehensa sunt, habentur pro scriptis in ea, leg. esse tota ff. de hered. inst. Anton. Gomez in l. 45. Tauri sub n. 139. vers. item etiam quod virtualiter, &c. etiam pro expressis habentur, quantumvis finis in materia stricta, & expressio requireretur pro forma, pro quibus pariter sententia exequenda est, ita tenent Bald. in l. post medium vers. idem facit ad quest. ff. de bis que in testam. delentur, idem Bal. in l. ad probat. dominii 21. ad fi. vers. sed contrarium, C. de prob. Roder. Xarez in repet. l. post rem jud. exten. 2. n. 2. & 3. Alex. conf. 126. rep. col. 1. n. 4. lib. 6. Patlad. 2. rerum quot. c. fi. p. 1. §. i. ampl. 4. n. 10. Elcobar. in tract. de ratiociniis 33. n. 19. in fi. Petr. Surd. dec. 254. n. 37. usq. ad n. 40. & idem Sur. conf. 143. n. 20. & 21. lib. 1. Corneus conf. 55. n. 17. lib. 2. Grat. discept. foren. c. 623. à num. 9. ubi testatur ita determinasse Rotam Rom. in una Romana sub Astasio. 20. Junii 1597. & iterum in alia Romana dotis, 11. Februarii 1583. ubi nom. 10. dicit ex Corneo, quod statuto tribuente executionem paratam instrumento, illam etiam concedere, intelligitur respectu hypothecariæ tam tacite, quam expresse, quæ instrumento continetur, voluit etiam Bal. in l. ubi adhuc, in repet. n. 28. col. 4. in fi. vers. adverte, C. de jure dotium, idem Bal. in d. l. probat. n. 24. ad fi. Barb. in addit. ad eum in verbo executioni, latè declarat Alex. conf. 126. n. 7. & 8. lib. 6. Barba. in l. cum accurrisset. C. de fideicom. Afien. in praxi tit. de exec. §. 9. c. 75. n. 4. f. 169. Bal. Novel. qui de comuni testatur in tract. de dote privi. 7. n. 2. ad fi. p. Negantini. tract. de pign. p. 2. mem. 4. in fi. n. 167. Xarez in repet. l. post rem, in declarat. l. reg. vers. 2. extende hanc leg. nu. 2. ff. de re jud. f. 526. quoniam præsumptio ex instrumento elicta, dicitur tenor ejus, l. juris gen. §. quod fere ff. de pact. l. 1. ff. de usuris. Gratian. ubi proxime sub num. 10. Ant. Gom. in l. 45. Tauri sub n. 139. dicens communiter hoc à Doctores teneri, in d. §. quod fere, ea namque, quæ juris intellectu, & præsumptione instrumento insunt, dicuntur esse de tenore ipsius, Alex. conf. 126. n. 4. l. 5. & num. 5. & ibi additio verbo de tenore, plures adducit concordant. Cardinal. Tulc. littera Y. conf. 240. n. 20. & sic licet sit separatum rationem reddere, & reliqua solvere tamen sub verborum (rationem reddere) involucro, utrumque significatur, ac virtualiter comprehenditur.

Amplius quæro, executor an executorialium, quibus quis venit condemnatus, ad restituendos certos modicos tritici in specie, cum tunc præciè in specie, scilicet

in tritico, & non in valore, seu estimatione est facienda executio, ut latius deduximus supra cap. 5. & in sententia, seu executorialibus bonitas, seu tritici qualitas expressa non sit, an excedat si compellat condemnationem, ad praestandum melius triticum. In quod illud est dicendum, quod victor, cui haec est facienda restitutio, teneat probare bonitatem, & qualitatem tritici mutati, vel sibi alias debiti quam si ille non probaverit, tunc condemnatus obligationi, & iudicis sententiae, & executorialibus satisfaciatur, etiam si vilissimum triticum obtulerit, vel tradiderit, text. elegans in l. fideiussore, alias si fideiussor, ff. mand. ibi, sine adiectione bonitatis tritici, &c. & ibi, quolibet triticum dando liberari posse, existimo. &c. optimè Escob. tract. de ratiociniis c. 17. num. 6. & sic hoc casu excedit executor, si condemnatum compulerit aliud, & bonum triticum praestare.

155 Quod quidem limitat ibi ipse Escobar per text. iuncta gl. in legato general. ff. de leg. 1. & in l. 13. tit. 9. p. 6. ubi Gregor. verbo semejantes, ubi scilicet, qui ex legati causa esset obligatus & condemnatus triticum praestare, quia tunc non fatiscit nisi saltem ex mediocri tritico solutionem faceret haeres, & quid etiam de aliis rebus legis, quae habent terminos à natura ut equus, homo, familia, & ea quae factio hominis finem habere concipiunt ut vestis, vas, & familia vide apud eisdem, praecipue Gregor. Lopez.

156 Et ulterius an executor datus ad executionem executorialium, quibus quis est condemnatus, vel in iudicio particulari rei vindicatione, vel universali petitione hereditatis, aut bonorum possessione, ad restitutionem rei, seu rerum, quas condemnatus tempore litis motae, & pendens possidebat, an excedat; si executoriales exequi velit in re, vel rebus quas post rem iudicatam cepit possidere condemnatus, & ad eius potestatem noviter devenere, & quod excedat; videtur probari ex regula l. non potest ff. de iudicis, deinde ex eo, quod in iudicio universali petitione hereditatis non comprehenditur id, quod tempore sententiae conceptum est possideri. Hanc opinionem defendunt Ab. & Fel. in c. 2. de libell. oblation. ille n. 25. iste n. 1. vers. sexta conc. Alex. in l. n. 10. & ibi lff. n. 12. C. de edendo, ita declarantes lib. 4. ff. de petitione hered. Insuper & in iudicio universali bonorum possessionis idem esse dicendum, ex identitate rationis, tenet Ripa in l. 1. in prin. n. 10. ff. quorum bonorum.

157 Sed contrariam sententiam, & opinionem viciorem existimo, imò quod non excedat executor exequendo condemnatum ad rei restitutionem, quam ceperit possidere post rem iudicatam, ad quod movent, quod quamvis reus conventus non possideat; tamen si consistat de iure agens, iudex debet declarare, quod res spectat ad actorem, abolendo reum. gl. in l. si a te. 9. ff. si quis fundam intertia lectura ff. de except. rei iud. quo loci inquit Bart. illum text. esse aureis literis scribendum, indicans huiusmodi sententiae virtutem hanc esse quòd si reus post sententiam, & rem iudicatam, qua declaratum fuit ad actorem pertinere, poterit contra illum abique novo processu fieri executio, idem etiam ultra B. Affirmat Ab. & Felin. in cap. examinata col. 1. annotat. 2. de iudicis, late etiam prosequitur Roland. à Valle in conf. 58. n. 8. lib. 2. lff. in §. omnium, n. 23. instit. de actio. cum aliis citatis à Petro Surdo conf. 227. n. 18. lib. 2. Gratian. in disceptation. foren. tom. 1. cap. 78. à n. 9. quod idem esse probat in bonorum poss. ultra quos etiam haec doctrina roboratur ex Aymon. Craver. conf. 60. num. 8. quem referens sequitur etiam Cardin. Tolos. practicar. concl. tom. 7. litera S. concl. 108. n. 66. & iterum n. 70. dicentes, quòd agens rei vindicatione qui tenetur probare, se dominum esse, & reum possidere si probat se dominum tantum, & non probaverit, reum possidere, potest à iudice ferri sententia super

dominio, quae erit exequenda statim, cum confiterit, illum conventum, cepisse possidere abique alia sententia, seu novo iudicio, quod & ampliat Bal. in rub. de senten. & re iud. in decretali num. 6. quod etiam poterit reum conventum & inventum non possidere tempore sententiae ad restitutionem bonorum, quodcumque illa recuperaverit condemnare, sequitur Surd. ubi proxime d. n. 17. vers. fortius. in ff. Grarian. loco modo citato n. 13. intelligentes hanc Bald. ampliationem, ut procedat, quando actor ignorabat reum non possidere, quam ignorantiam in dubio praesumit.

161 Quod tamen mirabiliter declarat, quia licet reus, 162 cum quo iudicium actum fuit, non possideat, non erit tamen absolvendus ab observatione iudicii, prout nonnulli existimaverunt, sed pronuntiandum erit super iure actoris, ut dictum est, quae pronuntiatio est definitiva, cum pronuntiatum illum esse dominum, reus autem absolvetur, non ab observatione iudicii, seu etiam non condemnabitur, quia non possidet, sed utilis valde iudicatur huiusmodi sententia, quoniam quodcumque rei possessio perveniat ad manus illius conventi, cogi poterit ex vi huius iudicis ad eisdem rei restitutionem, prout ultra praedictos in specie docent per gloss. in d. l. si a te. §. de exceptione rei iud. in 3. lff. Albert. Paul. Cast. & Socin. ibi, idem notant Bal. & Salic. & l. cog. col. ult. C. de petit. hered. idem Paulus in litem videndum §. 1. ff. de petit. hered. Alex. in l. si constante §. ult. de hered. sentit iterum Bar. lff. qui destinavit, ff. de rei vind. optimè etiam Peregr. in tract. de fideicom. art. 45. n. 34. ubi advertit, quòd hoc casu 163 tamen actor in expensis illius iudicii, uti temerè litigans condemnabitur, cum usus non fuerit juris cautela, in explorando, & interrogando reum, utrum possideat ad text. in l. qui petitior, de rei vind. 164 Nec reus videbitur liti se obtulisse, quia in jus vocatus se defendit, etiam quòd malitiosè distulerit excidere, se non possidere, sicut in specie tradunt idem Paulus in dicta l. si a te, §. 1. Ab. & Fel. supra citato loco, & latissime Roland. à Valle conf. 55. col. 1. quod alius est d. consilium 58. Peregrinus ubi proxime dicitur. art. 44. sub num. 34.

165 Et nostrae principalis quaestiones doctrinae rationem reddunt lff. in d. §. omni num. 23. infl. de action. cum aliis adductis à Petro Surdo in d. conf. 127. num. 18. d. lib. 2. Gratian. discept. foren. d. cap. 78. n. 12. tom. 1. quia illa sententia absolutoria lata in favorem rei conventi non possidentis (dominio per actorem legitime probato) non privat reum, cum tandem absolutus censetur, quando non possidet; unde possessione superveniente, virtus sententiae eum afficit, & ex tunc incipit effectum foriiri, quo carebat durante causa absolutiois, & non amplius, quae elegans est.

166 Quibus ita tenis non obstant in contrarium adducta, quibus uno ictu respondetur, quòd etiam quando in iudicio petitionis hereditatis una tantum res singularis à reo convento possideatur, fuerit petita, receptor est, & magis communis opinio, ac verior sententia, ut caetera bona quae cepta sunt possideri tempore sententiae, in ea petitione venire intelligantur, cum dum petit haeres, seu bonorum possessor rem illam ab alio possessam, sibi ut haeredi, aut bonorum possessori restitui in consequentiam, petit, & omnia quae ab illo possiderentur, ita in petitione hereditatis probant & affirmat Butr. Barb. & lmm. in cap. 2. de libel. oblatione. Fulgos. Riminal. Aret. & Socin. in leg. edict. C. de edendo, & ibi Decius etiam num. 25. Alciat. & Curtius Junior. num. 64. Purpura num. 25. & hanc esse viciorem & receptiorem testatur Covarr. practicar. quest. cap. 12. num. 6. Menoch. de adipsa. poss. rem. 1. quaest. 116. n. 70. ubi idem probat, omnino observandum in bonorum possessione, ex identitate rationis inter iudicium universale petitionis hereditatis, & iudicium pariter universale

universale bonorum possessionis ex Ripa in l. 1. in prin. n. 10. ff. quor. bonor. quem in hanc partem inclinat, & probant etiam verba d. l. 1. iuxta oppositionem Dyni, & Jacob. de Aretin. quem ibi refert B. num. 3. vers. hac solutio.

168 Et in utroque iudicio tam petitionis hereditatis, quam bonorum possessionis pro Ripam & Menoch. probat etiam, & defendit Peregr. in tract. de fid. art. 46. n. 29. quod in iudicio petitionis hereditatis probat text. in l. 4. & l. si quo tempore, litem videndum, §. si quis, ff. de petitio. hered. imò etiam in iudicio particulari vindicatorio probat l. si autem, §. si quis, ff. de rei vind. & in bonorum poss. est text. in d. l. 1. ibi, possides, possideresve, &c. nam futuram possessionem designat verbum illud (possides) quia est verbum praeteriti temporis imperfecti subiunctivo, quod etiam ad futurum respicit, l. si ita quis, §. si ita, ff. de verb. obligat. ubi notatur Bart. in l. n. 7. §. ff. de iure codicill. Decius conf. 442. n. 4. lff. in l. placet. n. 12. ff. de lib. & posthum. Paris. conf. 22. n. 13. lib. 2. Peregr. in tract. de fideicom. art. 46. n. 29.

170 Quam doctrinam fortiorem procedere, quando bonorum possessor, seu haeres intentans bonorum possessionem, seu petitionem hereditatis, intentaret iudicium universale, hoc est, universa bona hereditaria peteret ab eo, qui rem unam dumtaxat possidet, quia tunc dubium non est, ut universale illud iudicium amplectatur, & comprehendat omnia bona, quae postmodum reus ceperit possidere tempore sententiae, l. 4. ff. de petit. hereditatis, ut advertit Menoch. d. tract. de adipsa. poss. rem. 1. n. 71. qui etiam ibi, vers. secundus est casus, probat; aliud esse dicendum, quando actum fuit, & intentatum hoc iudicium universale adversus aliquem, qui nullo modo ab initio aliquam, etiam singularem rem hereditatis possidebat, quia tunc cum non habuit aliud interdictum bonorum possessionis potuisset à principio fundari, postmodum possessa denuo non veniunt in condemnationem, quemadmodum in casibus superioribus, quando possidebat conventus, etiam unicum rem tantum, sive adversus possessorem ad illam dumtaxat actum fuerit, five iudicio universali omnium postmodum possessa venire dicantur in petitione, quia iudicium fundatum inveniunt, ex Ripae sententia in d. l. 1. n. 19. vers. tenendo, ff. quorum bonor. post Paul. Castren. in litem videndum, §. si quis cum, ff. de petit. hered.

171 Insuper, & quero an exequutor datus, ad exequendam restitutionem bonorum faciendam ei, quem Princeps vel Rex restituit ad bona confiscata, an excedat, si ei restituerit vel bona in tertium translata, & alienata, vel etiam fructus interim à fisco perceptos. In quo illud est affirmandum, quòd si Princeps remisit simpliciter poenam deductam, non extenditur talis restitutio ad bona, etiam si reperiantur adhuc penes fiscum, & in suo patrimonio, neque alienata, nec illa tenetur fisco tradere restituto à Principe, text. est qui sic debet intelligi in l. in fi. & in l. 3. C. de sent. qua pro, & ibi gl. ordinaria, & communiter DD. At si Princeps restituit quoad poenam, & quoad bona simul, tunc intelligitur facta restitutio eorum bonorum, quae penes fiscum reperiantur: Si verò reperiantur alienata, & in potestate alicujus tertii, in ejus praedictum ad ea non extendi, certum est, nisi alter expresse institutione, & commissione exprimat, sed tunc tenebitur fisco de suo proprio patrimonio pretium restituere, ita probant praedicta iura, & tenet gl. singul. & uni in l. Gallus §. & quid sit tantum ff. de lib. & posthum. in verbo emancip. in fi. & ibi B. Paul. Immol. Alex. & communiter Doctores, quos sequitur Ant. Gom. in l. 1. n. 11. vers. ex quibus inferitur.

172 Insuper, & quero an exequutor datus, ad exequendam restitutionem bonorum faciendam ei, quem Princeps vel Rex restituit ad bona confiscata, an excedat, si ei restituerit vel bona in tertium translata, & alienata, vel etiam fructus interim à fisco perceptos. In quo illud est affirmandum, quòd si Princeps remisit simpliciter poenam deductam, non extenditur talis restitutio ad bona, etiam si reperiantur adhuc penes fiscum, & in suo patrimonio, neque alienata, nec illa tenetur fisco tradere restituto à Principe, text. est qui sic debet intelligi in l. in fi. & in l. 3. C. de sent. qua pro, & ibi gl. ordinaria, & communiter DD. At si Princeps restituit quoad poenam, & quoad bona simul, tunc intelligitur facta restitutio eorum bonorum, quae penes fiscum reperiantur: Si verò reperiantur alienata, & in potestate alicujus tertii, in ejus praedictum ad ea non extendi, certum est, nisi alter expresse institutione, & commissione exprimat, sed tunc tenebitur fisco de suo proprio patrimonio pretium restituere, ita probant praedicta iura, & tenet gl. singul. & uni in l. Gallus §. & quid sit tantum ff. de lib. & posthum. in verbo emancip. in fi. & ibi B. Paul. Immol. Alex. & communiter Doctores, quos sequitur Ant. Gom. in l. 1. n. 11. vers. ex quibus inferitur.

174 Respectu autem fructuum perceptorum illud est indistinctè servandum, quòd exequutor excedat, si illos,

etiam à fisco possidente voluerit solvi, & compensare cum huiusmodi restitutio nullo modo ad illos praecipuos extendatur; ita probat text. in authentica, idem de Nestorianis, C. de haereticis, quem ad hoc reputat singularem Angelus, Immol. Paulus, Alex. & communiter omnes Doctores in d. l. Gallus, quid sit tantum, ff. de lib. & post. licet lff. teneat ibi contrarium, n. 50. col. 25. sed superiore certior, viciorem, & tenendam opinionem communem in iudicando, & consulendo affirmat Ant. Gom. in d. l. 1. Tanri sub d. n. 11. vers. unum tamen est penes finem.

175 Qui tamen rationem non reddit, sed est, quoniam huiusmodi restitutio non est rigorosa, hoc est, à juris necessitate, & dispositione inducta, sed omnino gratiosa, & ex gratia, seu indulgentia Principis, quo casu cum interim percepti fructus nullo modo restituantur, notat eleganter Covarr. in lib. 2. var. c. 11. 176 n. 3. Parlad. l. 2. verum quot. c. fi. 6. p. 5. 16. n. 7. cum per confiscationem dominium rei adeptus sit fisco, & ejus successor, bonae enim fidei possessor est (ut Jureconf. inquit) & dominium habet, qui autore iudice comparuit, &c. lege at si quis §. 1. ff. de religio. & sumpt. fuer. lege 52. tit. 5. p. 5. tradunt glossa B. & Doctores in l. finita, & in l. Titia, ff. de solutio. Covarr. & Parlad. ubi proxime.

177 Nec obstat, quòd de natura hujus verbi (restitutio) superius probavimus, hoc capite, ut ex ejus propria vi, & natura etiam simpliciter prolata, comprehendat fructus, cui responderit, quoniam (ut ibi à n. 105. & à n. 113. diximus) procedit; quando profertur in casu, in quo alias à jure est inductum, ut fructus restituantur, quia illud verbum (restitutio) refertur ad jus, hoc autem casu cum fiat ex gratia restitutio, etiam refertur ad jus, fructus venire non possunt.

178 De vera resolutione hujus quaestiones, & amplissimi de tota materia vide usque ad refectionem, per Farin. in pract. crim. tom. 1. q. 6. à n. 28. usque ad fi. ubi per regulas, ampliationes & limit. procedit, & sub n. 28. in prin. vers. & in specie tractat, an clericus condemnatus ad privationem beneficiorum, & postea ex gratia restitutus, reciperet eadem beneficia, praesertim si alteri sint collata, qui se remittit etiam ad text. & ibi communiter per DD. in c. quamvis, de rejer. in 6. Rol. concl. 45. n. 20. lib. 4. Peregr. de iure fisci l. 4. tit. 2. n. 41. & ad alios plures, ubi etiam in vers. sequenti tractat idem Farin. an Clericus capitaliter condemnatus ob contumaciam (quo casu si quam habet pensionem, illam amittit, & cum beneficio consolidatur) vel etiam privationem pensionis expressae, pariter condemnatus, si fuerit, ut supra, restitutus, censetur etiam ad pensionem restitutum in praedictum ejus, cui pensio acquisita fuit, & per extensionem consolidata cum beneficio, Sforz. Odd. de restitu. in integr. p. 2. q. 69. n. 181. 85. & 92. ad quam etiam materiam vide latissime cumulatam per Mierem tract. de major. 4. q. 23. à num. 66. seqq. in noviori impressione.

182 Sed & alia quaestione semel, & passim vidi dubitari, an executor excedat compellendo reum condemnatum ad rem reddendam, seu restituendam, ut pariter solvat reddatque estimationem damni, & deteriorationis factae, & liquidatae in ipsa, vel satisfaciatur condemnatus & liberetur eam reddendo eo statu, quo reperitur tempore condemnationis, & executionis, cum per sententiam expresse in damnis condemnatus non fuisset, in qua varii vix dixere advocati. Ego autem quod non excedat, defendi semper, motus primò, quia res reddita, soluta, restituta non dicitur, quae deteriorata & damnificata redditur, restituitur, aut solvitur; textus optimus, & famosus in l. 3. §. si reddita. Si reddita (inquit Consultus) quidem sit res commodata, sed deterior reddita, non videbitur reddita, quae deterior facta redditur: nisi quod interest praestetur, proprie

